

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativammat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Alla on mainoskuva 1900-luvun alkuvuosilta. Miten kuva ilmentää yhteiskunnan muuttumista kyseisenä aikakautena, ja mitkä tekijät selittävät näitä muutoksia?

Royal Enfield -polkupyörä – ”Valmistettu kuin ase”.
<<http://oldbike.wordpress.com/vintage-bicycle-adverts-1900-1920>>. Luettu 15.10.2013.

2. Millä tavalla reformaation voi sanoa merkitsevän käännekohtaa Euroopan historiassa?
3. Länsimainen nuorisokulttuuri syntyi 1950- ja 1960-luvuilla. Mitä edellytyksiä nuorisokulttuuri vaati syntyäkseen, ja miten se on vaikuttanut muuhun yhteiskuntaan?
4. Euroopan eräiden valtioiden poliittisia järjestelmiä 1930–1940-luvuilla luonnehditaan totalitaarisiksi. Selitä valitsemaasi valtiota esimerkkinä käyttäen, miten totalitaarinen järjestelmä syntyi kyseisessä valtiossa ja mitkä totalitarismin piirteet olivat sille tyypillisiä.

5. Alla on kaksi lainausta antiikin Kreikan kirjallisuudesta. Millaisista elinympäristön muutoksista lainaukset kertovat, ja mitä vaikutuksia muutoksilla oli antiikin ihmisille?

Hän [nymfi Kalypso] antoi miehelle [Odysseus] suuren kirveen, käteen käyvän pronssisen työkalun, jonka molemmat terät oli hiottu teräviksi ja tukeva öljyinen varsi oli lujasti kiinni, ja kiiltelevän karsimapuukon. Hän vei Odysseuksen saaren kaukaisimpaan ääreen, missä kasvoi korkeita puita, leppiä ja poppeleita ja taivasta tavoittelevia hopeakuusia, kauan sitten kuolleita rutikuivia keloja, jotka pysyisivät hyvin pinnalla.

Homeros, *Odysseia*. Suom. Pentti Saarikoski. Helsinki: Otava 1985.

Vuorilla kasvoi runsaasti metsää, mistä vieläkin on jälkiä näkyvissä. Nyt on joitakin vuoria, jotka kykenevät ruokkimaan vain mehiläisiä, mutta ei kovin kauan aikaa sitten saattoi nähdä noilla samoilla vuorilla kaadettuja rakennusten kattohirsä, jotka olivat kyllin pitkiä suurimpiinkin rakennuksiin. Oli myös korkeaksi kasvatettuja istutettuja puita, ja vuoret tuottivat karjalle yltäkyllin ravintoa. Joka vuosi Zeus antoi maan ylle langeta hedelmöittävän sateen, joka ei valunut mereen pitkin paljasta maata ja mennyt hukkaan niin kuin nyt,— —.

Platon, *Kritias*. Suom. A. M. Anttila. Teokset 5. Helsinki: Otava 1982.

6. Alla on kaksi lainausta, jotka käsittelevät länsimaiden suhtautumista siirtomaihin. Miten lainausten näkemykset eroavat toisistaan, ja miten erot selittyvät?

Kansakuntien välisen rauhantilan kasvu rajoittuu tiukasti niihin kansoihin, jotka ovat sivilisoituneita. — — Barbaarisen kansan keskuudessa rauha on poikkeuksellinen olotila. Sivilisaation ja barbarismin välisellä rajalla sota on yleisesti normaalia. — — Sivilisoitunut ihminen ymmärtää, että rauhan säilyttäminen on mahdollista ainoastaan alistamalla barbaarinen naapurinsa valtansa alle — — Jokainen sivilisaation laajennus on rauhan hyväksi. Toisin sanoen jokaisen suuren sivilisoituneen valtion kasvu tarkoittaa voittoa laeille, järjestykselle ja oikeudenmukaisuudelle.

(käännös: YTL)

Yhdysvaltojen presidentti Theodore Roosevelt kirjassaan *The Strenuous Life* (1902)

Joskus mietin, että jos jonkin muun planeetan älykäs asukas tulisi tarkastelemaan Euroopan oloja vuoden 1914 jälkeen, hän saattaisi esittää tutkimuksensa tuloksena: ”Eurooppa on asutettu erityisen typerällä, epäpätevällä ja ylimielisellä ihmisrodulla. Vaikka eurooppalaiset ovat sotkeneet täysin omat asiansa viimeisten seitsemäntoista vuoden aikana ja melkein tuhonneet omat valtionsa, he silti väittävät, että yksinomaan he ovat kykeneviä hoitamaan Aasian ja Afrikan asioita.” En ole ollenkaan varma, ettei tuo olisi puolueettoman tarkkailijan näkemys Euroopan historiasta.

(käännös: YTL)

Englantilainen kustantaja ja lehtimies Leonard Woolf teoksessa *The Modern State* (1933)

7. Ajanjaksoa 1880–1910 kutsutaan Suomessa taiteen kultakaudeksi. Pohdi esimerkkien avulla, millä tavoin kultakauden taiteilijat muovasivat suomalaisuutta. Voit tarkastella eri taiteenlajien edustajia.
8. Sodat ovat yhdistäneet ja erottaneet Itämeren ympärillä asuvia ihmisiä toisistaan. Miten tämä ilmeni Itämeren piirissä 1500-luvulta 1700-luvun loppuun ulottuvana aikana?
- + 9. Vuoden 1918 tapahtumia Suomessa on kuvattu eri termeillä. Alla olevassa taulukossa on tietoja suomalaisten omaksumista nimityksistä kevään 1918 sodalle Suomessa. Luvut perustuvat 2011 julkaistuun tutkimukseen ja kertovat, kuinka suuri osa prosentteina kustakin ikäluokasta on valinnut ensisijaiseksi nimitykseksi vuoden 1918 tapahtumille kyseisen termin.
- a) Miten sotaa koskevat nimitykset vaihtelevat eri ikäluokissa? Pohdi syitä näihin eroihin. (5 p.)
- b) Minkälaisia vaikutuksia sotaan liittyvillä tulkintaeroilla on ollut suomalaisessa yhteiskunnassa? (4 p.)

Eri ikäluokkien käyttämät nimitykset vuoden 1918 sodalle (prosentti/ikäluokka)

Ikäluokka	15–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70–	Kaikki ikäluokat
Kansalaissota	11,4	14,8	29,1	21,5	26,7	35,8	26,7	24,0
(Suomen) Sisällissota	55,8	49,8	32,1	23,5	15,9	15,7	17,9	29,4
Vapaussota	5,8	7,0	7,5	20,9	17,3	18,9	24,2	14,7
Veljessota	5,9		2,3	4,6	6,1	4,8	7,4	4,2
Punaiset ja valkoiset	3,9	2,4	4,5	2,2	6,7	0,8		3,0
Vuoden 1918 sota	1,2	3,1	1,4	1,5	2,2	0,5	0,2	1,5
Kapina	1,6		0,2	1,0	3,6	6,5	8,4	2,8
Luokkasota			1,6	2,0	0,5	4,1		1,3
Punakapina	2,4		1,9		1,1	1,6	1,2	1,0
Itsenäisyysota tai -taistelu	1,7	2,2	0,5		0,9	0,6	3,0	1,1
Suomen sota		0,9	3,1	2,0	1,1	0,9		1,3
I maailmansota		0,3	2,7	1,2	1,3		1,7	1,0
Ei mitään nimitystä			1,9	1,4	0,5	1,2	2,5	1,0
Useampi nimitys	3,5	11,4	5,8	9,0	10,1	3,7	4,2	7,2
Jokin muu	3,3	7,0	3,2	7,6	5,6	3,5	2,6	5,0
Ei osaa sanoa	3,4	1,0	2,2	1,7	0,2	1,4		1,4

- +10. Alla on kolme lainausta, jotka käsittelevät Lähi-idän niin sanotun arabikevään kansannousuja ja kansainvälisen yhteisön suhtautumista poliittisiin muutoksiin.
- Pohdi lainauksia hyödyntäen, miten eri suurvallat ovat suhtautuneet arabikevään käynnistämisiin muutoksiin. (4 p.)
  - Mistä syistä Lähi-itä on jatkuvasti ollut maailman politiikan konfliktipesäke? (5 p.)

Yli puoli vuosisataa lukuisat keskeiset turvallisuustavoitteet ovat ohjanneet Yhdysvaltojen politiikkaa Lähi-idässä: on ollut tärkeä estää minkään valtion ylivalta alueella, varmistaa maailmantaloudelle elintärkeä energiavarojen vapaa liikkuvuus sekä yrittää aikaansaada kestävä rauha Israelin ja sen naapurimaiden välillä, mukaan lukien sopimus palestiinalaisten kanssa. Kymmenen viime vuoden aikana Iran on ollut suurin haaste kaikille näille tavoitteille. Yhdysvaltain päämäärät eivät ole alueella muuttuneet arabikevään vaikutuksesta, vaan on yhä kiireellisempää toteuttaa ne. Kehityskulku, jonka lopputuloksena alueen hallitukset ovat liian heikkoja tai liian länsivastaisia – eikä kumppanuutta Yhdysvaltain kanssa enää haluta, on Amerikalle ilman muuta strateginen huolenaihe – siitä riippumatta, millä vaalitavalla nämä hallitukset pääsevät valtaan.

(käännös: YTL)

Henry Kissinger, Yhdysvaltojen ulkoministeri 1973–1977, *The International Herald Tribune* 2.4.2012

Lukuisissa asiantuntijakeskusteluissa – on hahmoteltu kaksi eri lähestymistapaa: joko arabikansoja autetaan päättämään itse omasta tulevaisuudestaan tai yritetään muovata uusi oman maun mukainen poliittinen asetelma käyttämällä hyväksi pitkään jähmeinä säilyneiden valtioteknisten pehmentymistä. – Kun kansainvälisistä suhteista on tullut monin verroin mutkikkaampia, on selvää, että väkivallan käyttö konfliktien ratkaisemiseksi ei voi onnistua. – Ne, jotka väittävät, että Venäjä on ”pelastamassa” Bashar al-Assadia, ovat väärässä. Haluaisin toistaa, että Syyrian kansa itse päättää maansa poliittisesta järjestelmästä ja johtajasta. – Ainoastaan tällä tavoin toimimalla voimme estää Lähi-itää liukumasta sotien ja anarkian syövereihin ja pysyä, kuten on muotia sanoa, historian oikealla puolella.

(käännös: YTL)

Sergej Lavrov, Venäjän ulkoministeri 2004–, *Huffington Post* (UK) 15.6.2012

Tapahtumat, jotka johtivat Egyptissä armeijan päätökseen erottaa presidentti Mohamed Mursi, asettivat armeijan yksinkertaisen valinnan eteen: väliintulo tai kaaos. – Olen luja demokratian kannattaja, mutta demokraattinen hallitus yksinään ei ole tae siitä, että hallitus on tehokas. Tuloksellisuus on tänä päivänä suuri haaste. Kun hallitukset eivät saa asioita aikaan, kansa protestoi – Karkeasti sanottuna lännellä ei ole varaa antaa Egyptin romahtaa.

(käännös: YTL)

Tony Blair, Ison-Britannian pääministeri 1997–2007, *The Observer* 7.7.2013